

Alegat. 23.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o kosztach leczenia ubogich.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu w dniu 18. października 1878 przy rozprawie nad rubryką III. budżetu krajowego: „koszta leczenia“, uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucję:

„Wzywa się Wydział krajowy:

„I. Ażeby obmyślił środki zapobieżenia wydawania świadectw ubóstwa osobom mogącym płacić za siebie.

II. Ażeby świadectwa ubóstwa dołączone do rachunków szpitalnych, jak najściślej badał i w razie dostrzeżonej ich niezgodności z prawdą, winnych do surowej pociągał odpowiedzialności.

III. Ażeby ściśle przestrzegał pociągania do płacenia kosztów leczenia osób do tego obowiązanych, jako też korporacyi za swoich członków, chlebobawców za służących itp.

IV. Ażeby nie dopuszczał podniesienia taks szpitalnych nad istotną potrzebę, a nawet starał się obniżyć takowe, gdzie się tego możność okaże.

V. Ażeby starał się dalej o zmniejszenie wydatków w szpitalach krajowych.

VI. Poleca się Wydziałowi krajowemu aby zbadał: w jakiej mierze ustawa z roku 1875. uwalniająca gminy od kosztów leczenia swych ubogich, wpłynęła na coroczne powiększenie się do-
datków krajowych szpitalnych;

w jakiej mierze korzystali od roku 1875. ze szpitali publicznych ubodzy pod względem ich przynależności do gmin miejskich, do gmin wiejskich i do obszarów dworskich;

czyli nie zachodzi obawa, że świadectwa ubóstwa są lekkomyślnie wydawane przez Zwierzchności gminne, w celu przyjęcia kosztów leczenia chorych na fundusz krajowy w szpitalach powszechnych — i aby o wyniku tych badań zdał Wysokiemu Sejmowi sprawę na najbliższej sesyi i stosownie do wyniku przedstawił wnioski.“

Rezolucya ta, aczkolwiek odnosi się we wszystkich swych częściach do jednego i tego samego przedmiotu t. j. do kosztów leczenia ubogich, zawiera jednak w sobie kilka ustępów, przeto i sprawozdanie ustęp za ustępem do niej stosować się będzie. I tak:

Ustęp I. wzywa Wydział krajowy do obmyślenia środków przeciw wydawaniu świadectw ubóstwa osobom mogącym płacić za siebie.

Główną przyczynę lekkomyślnego wydawania świadectw ubóstwa upatrujemy w tem, że niektóre z naszych Zwierzchności gminnych nie pojmują — czy to z dobroduszości, czy z braku właściwego wykształcenia — doniosłości takich świadectw. Chwilowym środkiem zaradczym jest stosowne pouczenie, stanowczo jednak temu zaradzić by mogła tylko zmiana ustawy gminnej, dopuszczająca do składu Zwierzchności gminnych żywoiły więcej wykształcone.

Drugiego środka możnaby użyć tylko w drodze ustawodawczej. Pierwszego użyliśmy już, Aleg. I. odnosząc się odezwą z dnia 27. grudnia 1878 l. 53.074 (Alegat I.) do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o polecenie c. k. Starostwom, ażeby:

- a) pouczyli Zwierzchności gminne, jakim osobom mogą wydawać świadectwa ubóstwa w celu uwolnienia ich od ponoszenia kosztów leczenia, tudzież którzy krewni należą według ustawy cywilnej do krewnych w linii wstępnej i zstępnej, obowiązanych do ponoszenia kosztów leczenia;
- b) ażeby przypomnieli Zwierzchnościom gminnym, że za wydane świadectwo niezgodne z prawdą, będzie im wytoczone śledztwo i wedle wyniku będzie wymierzoną karą;
- c) ażeby zarządzali bezzwłocznie ściąganie kosztów leczenia, skoro do tego przez zarządy szpitali i Wydział krajowy zawezwani zostaną. Przekonaliśmy się bowiem, że spóźnienia w tym względzie powodują najczęściej stratę funduszu krajowego. Albowiem majątki leczonych lub ich krewnych obowiązanych do zapłaty, częstokroć przechodzą w posiadanie osób trzecich, w skutek czego koszta nie mogą już być później ściągnięte.

W myśl tej naszej odezwy, Prezydyum c. k. Namiestnictwa wydało w dniu 5. stycznia Aleg. II. 1879 l. 9809 okólnik do wszystkich c. k. Starostw, który jako Alegat II. załączamy.

Co do II. wezwania: „ażeby Wydział krajowy świadectwa ubóstwa ściśle badał i w razie ich niezgodności z prawdą, winnych pociągał do odpowiedzialności“, zauważamy, że każde świadectwo ubóstwa, wydane przez zwierzchność gminną, podpisane przez naczelnika gminy i duszpasterza i zaopatrzone pieczęciami urzędu gminnego i parafii, bywa — tak co do formy jak co do treści i wiarygodności — jak najściślej badane, najprzód przez zarządy szpitalne, potem w oddziale rachunkowym, nareszcie w departamencie szpitalnym Wydziału krajowego. Najdrobniejsza usterka staje się powodem korespondencji Wydziału krajowego z właściwem Starostwem, a koszta leczenia z tego powodu zakwestyonowane dopóty nie bywają na fundusz krajowy przyjęte, dopóki wszelka wątpliwość usunięta nie zostanie.

Zdarza się także, iż niektóre gminy nie są łatwe do wydawania świadectw ubóstwa, przeciwnie posuwają bezzwzględność tak daleko, że nie wydają świadectwa ubóstwa nawet takiemu choremu, który, gdyby mu przyszło zapłacić za siebie koszta leczenia, musiałby sprzedać cały swój dobytek i stać się żebrakiem. W takich wypadkach rozstrzyga dopiero Rada Wydziału krajowego: ażali chory wezwany do zapłacenia kosztów kuracyi, ma być uważanym za ubogiego lub nie. W sprawie lekkomyślnie wydawanych świadectw, a które jak wspomnieliśmy wyżej, najczęściej spowodowane są nieświadomością a nie złą wolą, pomimo najtroskliwszej uwagi — zaledwie kilka wypadków odkryć byliśmy w możności, i w tych śledztwo za pośrednictwem władz politycznych zarządaliśmy bezzwłocznie. Od roku 1877. było takich wypadków zaledwie ośm. (Alegat III.) W jednym został wójt z Jagielnicy za fałszywe świadectwo i przeniewierzenie kosztów leczenia w kwocie 31 złr. 38 ct. na cztery miesiące więzienia zasądzony. W drugim odzyskaliśmy koszta leczenia za obłąkanego z Jasła leczonego w Kulparkowie. W trzecim sprawdziło śledztwo ubóstwo leczonego. W reszcie (5) wypadków, nie otrzymaliśmy pomimo kilkakrotnego urgowania, żadnej odpowiedzi. Utrzymujemy je jednak w ewidencji, ażeby kiedyś uzyskać zwrot wydanych kosztów leczenia.

Aleg. IV. Na razie wypełniając polecenie Wysokiego Sejmu, udzieliliśmy rozporządzeniem z dnia 27. grudnia 1878 l. 53.074 (Alegat IV.) odpis uchwały sejmowej zarządom wszystkich szpitali po-

wszecznych z wezwaniem: „ażeby świadectwa ubóstwa otrzymane od Zwierzchności gminnych, jak najściślej badały, zanim je do rachunku dołączą, a w razie spostrzeżenia, iż nie są zgodne z prawdą, Wydziałowi krajowemu przedstawiały do dalszego zarządzenia“.

Ustęp III. wzywa Wydział krajowy: „ażeby ściśle przestrzegał pociągania do płacenia kosztów leczenia osób do tego obowiązanych, jako też korporacyi za swoich członków, chlebobawców za służących itp.“

Pod tym względem bywają wszelkie obowiązujące przepisy ściśle przestrzegane. Za dowód niechaj służą liczne korespondencje, które Wydział krajowy z zarządami szpitali i z c. k. Starostwami przy badaniu kwartalnych rachunków szpitalnych przeprowadza, w szczególności zaś okólnik nasz z dnia 25. czerwca 1878 l. 33.838 (Alegat V.), w którym pouczamy kogo należy, **Aleg. V.** że za robotników przy fabrykach i przedsiębiorstwach, jeżeli do prowadzenia właściwego przemysłu są potrzebnymi, właściciele fabryk i przedsiębiorcy winni opłacać koszta leczenia. W myśl tego pouczenia poleciliśmy dokładniejsze spisywanie wywodów szpitalnych z robotnikami, sprężystsze ściąganie kosztów leczenia za nich od służbodawców, oraz zagroziliśmy nieprzyjęciem kosztów na fundusz krajowy w razie zaniedbania przepisów.

W ustępie IV. poleca Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu: „ażeby nie dopuszczał podniesienia taks szpitalnych nad istotną potrzebę, a nawet starał się obniżyć takowe, gdzie się tego możność okaże“.

Potrzeba dokonania w niektórych szpitalach prowincjonalnych znacznych restauracyi budynków, brak wszelkich zapasów do zadosyćczynienia wymogom gdziekolwiek bardzo nagłym a tak ważnym, że od ich zaspokojenia dalszy byt szpitala głównie zależał, zmusiły Wydział krajowy jeszcze w latach 1874, 1875, 1876 i 1877 do uregulowania taks wedle potrzeb rzeczywistych, na podstawie zamknięć rachunkowych z trzech lat poprzednich, jak tego rozporządzenie ministerjalne z dnia 10. kwietnia 1857 l. 10.946 wymaga.

Przytem miał Wydział krajowy na celu także wprowadzenie w gospodarstwo szpitalne równowagi między dochodami a wydatkami, uregulowanie ekonomicznych stosunków, przywrócenie zachwianego zaufania dostawców uskarżających się na nieakuratność wypłat, pochodzącą z nieustannego braku gotówki. Rady gminne bowiem, opiekujące się szpitalami i wedle dawniejszych przepisów obowiązane do dawania zaliczek, stanowczo odmawiały pomocy, gdyż same zaledwie posiadały fundusze na opędzenie najpilniejszych potrzeb gminy. Nareszcie potrzeba poprawienia gospodarstwa, zakupienia brakujących sprzętów, pościeli, bielizny i narzędzi, w końcu potrzeba utworzenia funduszy rezerwowych na nadzwyczajne wydatki nie mające pokrycia w budżetach — skłoniły Wydział krajowy do podniesienia taks szpitalnych wspólnie z c. k. Namiestnictwem.

Z konieczności więc (Alegat VI.) podniesioną została taksa w r. 1874. w trzech szpi- **Aleg. VI.** talach: w Przemyślu, Podhajcach i Stryju, w każdym o 10 centów; w roku 1875. w pięciu szpitalach: w Biale, Brzeżanach, Jasle, Śniatynie i Tarnowie, także o 10 centów; w roku 1876. w trzech szpitalach: w Sączu o 5, w Stanisławowie i Wadowicach o 10 centów; w roku 1877. w sześciu szpitalach, t. j.: w Brodach o 2 centy, w Bochni o 4, w Drohobyczy i Złoczowie o 7, w Rzeszowie o 10, a w Samborze o 15 centów.

Podwyższenie to taks w latach od 1874 do 1877 spowodowało wzrost kosztów leczenia w kraju rocznie o 26.839 zł. 66 ct.

W roku bieżącym zniżyliśmy takse — jak to w naszym sprawozdaniu zeszłorocznem zapowiedzieliśmy — w trzech szpitalach, mianowicie: w Biale i Przemyślu z 60 na 50 za zwykłych chorych, a za obłąkanych z 70 na 50 centów, w Żółkwi zaś z 70 na 60 centów.

Zniżenie to przyniesie funduszowi krajowemu zwyż 10.000 zł. oszczędności rocznie.

Obecnie wynosi taksa w naszych szpitalach prowincjonalnych: w czterech po 50 centów, w jednym 52 ct., w dwóch po 54 ct., w trzech po 55 ct. w trzech po 57 ct., w dziewięciu po 60 ct., w jednym 65 ct., w Krakowie 75 i 98 ct., we Lwowie i Kulparkowie po 90 ct.

Aleg. VII. Jeżeli porównamy taksy leczenia w naszych szpitalach z taksami obowiązującymi w innych krajach koronnych Austro-Węgier (Alegat VII.), to się okaże, że Austria wyższa i niższa, Dalmacya, Morawa, Salcburg, Styrya, Szlązk, Tryest, Tyrol i Węgry mają w większej części szpitali takse wyższą nad 60 ct., jedne Czechy mają na 56 szpitali w 46 takse dochodzącą 60 ct.

W całej Monarchii jest na 258 szpitali, 123 z takse do 60 ct., zaś 135 nad 60 centów. W Galicyi mają na 26 szpitali 22 takse do 60 ct., a tylko 4 nad 60 centów. Porównanie to przemawia za tem, że taksy w naszych szpitalach są umiarkowane.

Pomimo tego, Wydział krajowy posłuszny woli Wysokiego Sejmu, będzie przeprowadzał redukcję taksy w każdym szpitalu, skoro tylko możność się okaże.

V. ustęp brzmi: „ażeby Wydział krajowy starał się dalej o zmniejszenie wydatków w szpitalach krajowych“.

Rozporządzeniem z dnia 14. grudnia 1877 l. 41.014, wprowadził Wydział krajowy w szpitalu lwowskim od 1. stycznia 1878. r. nowe karty do zapisywania chorym żywności potrawami, a nie porcyami.

Rozporządzeniem z dnia 4. czerwca 1878 l. 10.007, wprowadził Wydział krajowy w tym samym szpitalu zmianę normy żywienia od 15. sierpnia, zmniejszając miarę i wagę potraw.

Rozporządzeniem z dnia 6. sierpnia 1878 l. 40.077, wprowadził Wydział krajowy te same zmiany dążące do oszczędności w szpitalu Św. Łazarza w Krakowie, a rozporządzeniem z dnia 13. sierpnia 1878 l. 42.421, w zakładzie na Kulparkowie.

Rozporządzeniem z dnia 2. sierpnia 1878 l. 40.231, wprowadził Wydział krajowy wspólny stół dla służby kulparkowskiej.

W dniu 27. grudnia 1878 l. 53.074 wydał Wydział krajowy okólnik do zarządów wszystkich szpitali w kraju z wezwaniem: ażeby starały się zmniejszyć wydatki szpitalne o ile się możność okaże.

Rozporządzeniem z dnia 14. marca 1879 l. 5494 uregulował Wydział krajowy w Kulparkowie klasy wiktów dla chorych, lekarzy, urzędników i dla służby, ustanawiając trzy klasy i zmniejszając normę.

Rozporządzeniem z dnia 26. lutego 1879 l. 788 wezwał Wydział krajowy zarząd szpitala Św. Łazarza w Krakowie do oszczędności w wydatkach na żywność i na leki.

Rozporządzeniem z dnia 16. marca 1879 l. 10.347 zarządził Wydział krajowy w Kulparkowie środki, aby zmniejszyć wydatek na opał.

Rozporządzeniem z dnia 23. marca 1879 l. 11.529 przeprowadził Wydział krajowy w Kulparkowie zmniejszenie ilości lamp i polecił, ażeby w miarę zużycia dawnych, nabywano lampy o węższym knocie.

W dniu 8. maja 1879 l. 8400 zawarł Wydział krajowy bezpośrednio z producentem kontrakt na dostawę nafty z pierwszej ręki po cenach fabrycznych na lat trzy.

Rozporządzeniem z dnia 23. marca 1879 l. 11.526 i z 16. maja l. 18.295 polecił Wydział krajowy zmniejszyć służbę domową w Kulparkowie a używać — ile się da — chorych spokojnych do posług w gospodarstwie.

Oto dowody, że Wydział krajowy polecenia Wysokiego Sejmu, co do starania się o zmniejszenie wydatków szpitalnych nie tylko wykonywał, lecz nawet poniekąd uprzedził.

Rezultaty tych naszych zarządzeń okazały się liczebnie dopiero przy zamknięciu rachunków z roku 1879. Teraz już z porównania wydatków na potrzeby samego gospodarstwa w trzech zakła-

daeh krajowych, między rokiem 1877 a 1878 wedle zamknięć rachunkowych (Alegat VIII.) widzimy: **Aleg. VIII.** że w porównanych rubrykach — w których jedynie oszczędności przeprowadzić można — wypadło na dzień leczenia chorego w r. 1878. mniej niżeli w r. 1877. we Lwowie o 12·45 centa, w Krakowie o 2·46 centa, a w Kulparkowie o 4·93 centa.

Samo żywienie chorego wynosiło w szpitalu we Lwowie: na oddziałach chorych w roku 1877. dziennie po 33·56 centów, w r. 1878. zaś tylko po 28·76 centów, zatem mniej niż w roku poprzednim o 4·8 centa, które pomnożone przez 209·358 dni leczenia, dają w r. 1878. oszczędności 10.049 zł. Z tych 2049 zł. liczyć należy na karb niższych cen wiktuałów, a 8000 zł. na karb zmiany kart i normy przez nas wprowadzonej.

Wszystkie wydatki tego szpitala wynosiły według zamknięć rachunkowych 193.776 zł. 82 ct. — a że było dni leczenia:

w oddziałach chorych	197.972
w oddziale położnic	11.386
w szpitaliku św. Zofii	11.153
Razem	220.511

zatem kosztowało utrzymanie chorego dziennie 87·87 centów, podczas kiedy kosztuje w Wiedniu: w szpitalu na Wiedniu 96 ct., w szpitalu Rudolfa 1 zł. 1 ct. a w Pradze 1 zł. 16 ct., — chociaż tam nie opłacają ani kapelanów, ani czynszu najmu, które my płacimy.

W zakładzie kulparkowskim zaoszczędzono w skutek naszych zarządzeń — wedle doniesienia dyrektora — od 1. września do końca grudnia na samym żywieniu chorych i służby 2793 zł. 54 ct. Na nafcie spodziewamy się w r. 1879. około 2000 zł. oszczędzić, a ile na drzewie, koniec roku okaże.

W szpitalu Św. Łazarza w Krakowie — mimo naszych poleceń — dotąd korzystniejszych rezultatów wykazać nie możemy. Przyczyną tego jest przejściowy stan szpitala, budowa pawilonów, adaptacya starego gmachu, budowa kuchni, piekarni, pralni i łazienek, przeprowadzanie chorych i obłąkanych ze szpitala Św. Ducha do Św. Łazarza, nieoznaczona ostatecznie liczba sióstr miłosierdzia i posługi, nareszcie kontrakt z dostarczycielem wszelkich potrzeb szpitala obowiązujący do końca r. 1879. Mamy jednak nadzieję, że i tu dadzą się — pomimo oddalenia Lwowa od Krakowa, przy gorliwym współdziałaniu komitetu administracyjnego i dyrektora, niejaki oszczędności przeprowadzić. — Zadaniem zaś Wydziału krajowego będzie i nadal nie dopuszczać żadnego zbytku, a ograniczać się tylko do niezbędnych wydatków we wszystkich szpitalach tak krajowych jak prowincjonalnych.

Ustęp VI. poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał: „w jakiej mierze ustawa uwalniająca gminy od kosztów leczenia swych ubogich, wpłynęła na coroczne powiększenie się krajowych wydatków szpitalnych; w jakiej mierze korzystali od roku 1875. ze szpitali publicznych ubodzy pod względem ich przynależności do gmin miejskich, do gmin wiejskich i do obszarów dworskich? — Czyli obawa nie zachodzi, że świadectwa ubóstwa są lekkomyślnie wydawane przez Zwierzchności gminne, w celu przyjęcia kosztów leczenia chorych na fundusz krajowy w szpitalach powszechnych, i aby o wyniku tych badań zdał sprawę Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesji i stosownie do wyniku przedstawił wnioski“.

Alegat IX. przedstawia wykaz wydatków z funduszu krajowego na koszt leczenia ubogich w szpitalach krajowych, prowincjonalnych i zagranicznych (Rub. III. budżetu krajowego) od roku 1866. t. j. od chwili, kiedy szpitale przeszły pod zarząd Wydziału krajowego, aż do roku 1878. t. j. za lat trzynaście. Wydatki są tu wykazane *netto*, po potrąceniu wszelkich zwrotów od gmin, od samopłacących, za sprawdzanie rachunków aptekarskich, zaliczek zwróconych przez szpitale i t. p., słowem wykazane są koszta leczenia tylko fundusz krajowy obowiązujące; — przedstawia dalej, ile **Aleg. IX.**

w każdym roku jeden cent dodatku do państwowych podatków bezpośrednich dawał podatku krajowego; nareszcie, ile centów z podatku krajowego wydanych było rokrocznie na koszta leczenia ubogich.

Aleg. X. Alegat X. wykazuje wydatki z funduszu krajowego na dotacje dla zakładów krajowych, mianowicie: dla szpitala powszechnego we Lwowie, dla zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie i dla szpitala Św. Ducha i Św. Łazarza w Krakowie (Rub. XI. budżetu krajowego). Odtrąciliśmy tu wydatek na fundusz podrzutek we Lwowie, jako nie należący do naszego przedstawienia. Wykazuje także, ile centów z dodatku krajowego użytych zostało co roku na dotację dla szpitali.

Aleg. XI. Alegat XI. zawiera sumaryczne zestawienie wydatków na koszta leczenia i na dotacje szpitali, wykazanych w dwóch poprzednich alegatach, wraz z centami spotrzebowanymi na oba te cele z dodatku krajowego.

Aleg. XII. Alegat XII. daje obliczenie przeciętne, ile w różnych peryodach wynosiły wydatki na koszta leczenia, na dotacje szpitali i na obie rubryki razem, tudzież ile na nie osobno i łącznie wydano centów. Czas bowiem od roku 1866. do dziś dnia podzielić należy na trzy okresy. Pierwszy od roku 1866. do roku 1868., w którym fundusz krajowy na mocy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 6. marca 1855 l. 6382 ponosił całe koszta leczenia ubogich, tak jak je teraz ponosi. Obejmuje on trzy lata. W każdym z nich wynosiły koszta leczenia przeciętnie po 258.859 zł. i zużywały z dodatków krajowych po 4·37 centa. Dotacje dla szpitali zaś wynosiły po 76.826 zł. i zużywały po 1·30 ct. Razem wynosiły te wydatki rocznie po 335.685 zł. i zużywały po 5·67 ct. z dodatków.

Drugi okres obejmuje czas od roku 1869. do roku 1874. W tym okresie płacił fundusz krajowy całe koszta leczenia za obłąkanych i za położnice, tudzież połowę kosztów za innych chorych, gminy zaś płaciły drugą połowę, a to na mocy ustawy krajowej z dnia 19. listopada 1868. (Dz. u. k. z r. 1868. Cz. XV. Nr. 29.) trwał on sześć lat. Koszta leczenia wynosiły przeciętnie po 180.302 zł. rocznie, a dotacje po 146.956 zł., razem po 327.258 zł.; pierwsze spotrzebowały z dodatków po 2·97, drugie po 2·43, razem po 5·40 centa.

Nareszcie trzeci okres od roku 1875. do dnia dzisiejszego, w którym fundusz krajowy znowu płaci wszystkie koszta leczenia ubogich na mocy ustawy krajowej z dnia 6. stycznia 1875 (Dz. u. k. z r. 1875. Cz. II. Nr. 7.). Obejmuje on cztery lata, w których wynosiły koszta leczenia w przecięciu rocznie po 341.834 zł.; a dotacje po 215.570 zł.; razem po 557.404 zł. Dodatki do podatków wynosiły na koszta leczenia po 5·15, na dotacje po 3·30, razem po 8·45 centa.

Z porównania liczb przeciętnych okresu trzeciego z liczbami okresu drugiego (Alegat XII.) okazuje się, że w okresie trzecim ani koszta leczenia, ani dotacje nie urosły do podwójnej wysokości przeciętnych okresu drugiego, a dodatek na nie także się nie podwoił, jak się tego po ustawie z roku 1875. spodziewać należało i na co Wysoki Sejm zdawał się być przygotowanym, uchwalając ustawę przyjmującą na fundusz krajowy do jednej już ponoszonej połowy i drugą połowę, opłacaną podówczas przez gminy.

Jeżeli porównamy rok 1874. jako ostatni, w którym gminy połowę kosztów leczenia ubogich płaciły, z rokiem 1878. jako czwartym z kolei, w którym całe koszta leczenia ponosił fundusz krajowy, a który ze wszystkich lat największą pochłonął kwotę na ten cel — to różnica kosztów najjaskrawiej wystąpi. W roku bowiem 1874. wynosiły wydatki Rubryki III. 210.970 zł. i zużyły 3·5 centa dodatków; — w roku zaś 1878. wynosiły 459.774 zł.; t j. więcej niż dwa razy tyle co w roku 1874, zużywały 6·7 centa dodatku, t. j. mniej niż dwa razy tyle co w roku 1874. Różnica ta pochodzi ztąd, że w roku 1874. jeden cent dodatku dał 60.000 zł. podczas kiedy w roku 1878. dał 69.000 zł. dochodu.

Dotacje dla szpitali wynosiły w roku 1874. kwotę 129.539 zł. czyli 2·2 centa; w roku 1878. wzrosły do 220.183 zł. i wymagały 3·2 centa dodatku.

Faktem tedy jest, że koszta leczenia i dotacje dla szpitali od roku 1875. prawie w dwójnasób się powiększyły. Niesłusznie by jednak było przypisywać to zjawisko wyłącznie ustawie w owym roku wydanej. Oprócz niej działały tu i inne przyczyny. I tak:

- a) W roku 1875. w maju otwarto zakład dla obłąkanych w Kulparkowie; w roku 1878. przybył szpital w Sokalu; od roku 1875. rozszerzono szpitale: w Biale, Jaśle, Kołomyi, Podhajcach, Przemyślu i Sanoku. Przez to, jak Alegat VI. wykazuje, przybyło w szpitalach łózek, t. j. miejsc dla chorych, 796.

Od r. 1876. bywają na mocy uchwał sejmowych leczone kosztem funduszu krajowego dzieci ubogie w szpitalikach św. Zofii we Lwowie i św. Ludwika w Krakowie.

Podczas kiedy w r. 1875. leczono w szpitalu lwowskim 54 dzieci w 2174 dniach po 45 ct. kosztem 978 zł. 30 ct., a w szpitalach krakowskich 130 dzieci w 6741 dniach po 75 ct. kosztem 5.055 zł. 75 ct. leczono w r. 1878 w szpitalu św. Zofii we Lwowie 306 dzieci, w 12.529 dniach; z tych zapłaciliśmy za 11.153 dni po 58 ct. kwotę 6.469 zł. zaś szpitalowi św. Ludwika w Krakowie za 619 dzieci w 21.437 dniach leczenia po 50 ct. kwotę 10.718 zł. 50 ct. Zatem leczenie dzieci w r. 1878. o blisko 11.160 zł. więcej kosztowało niż w r. 1875.

- b) Większa część naszych szpitali została odpowiednio celom humanitarnym i leczniczym urządzoną; posady lekarzy zostały poobsadzone zdolnymi doktorami medycyny i chirurgii, a posady rządców ludźmi gorliwymi; racjonalne leczenie, troskliwe pielęgnowanie i ludzkie obchodzenie się z chorymi bywa ściślej przestrzegane, jak niemniej czystość i porządek. To też dziwić się nie można, że z jednej strony lepsze urządzenia większych wymagają kosztów, a z drugiej strony, że w szpitalach dobrze urządzonych chorzy chętniej szukają opieki i zdrowia.
- c) Na powiększenie liczby chorych, szukających opieki w szpitalu lwowskim, wpłynęła znacznie ustawa z dnia 23. kwietnia 1874 (Dz. u. k. Nr. 37.), zezwalająca na przyjmowanie żydów do tego szpitala. Ustawa pomieniona weszła w życie w połowie roku 1874, a zaraz w następujących latach okazał się znaczny napływ starozakonnych. W roku 1875. było ich 464, w roku 1876 — 816, w roku 1877 aż 927, razem 2207. Dni ich leczenia wynosiły w tych trzech latach 66.210, a koszta 59.589 zł., czyli rocznie około 20.000 zł.
- d) Podniesienie taks szpitalnych także nie mało się przyczyniło do powiększenia kosztów leczenia, jak to już wyżej — pod IV — przytoczyliśmy.
- e) Przyrost ludności nie pozostaje także bez wpływu na liczbę chorych szukających opieki w szpitalach, a przez to i na kwotę kosztów leczenia. — W roku 1874. leczyło się w naszych szpitalach na 5,827.798 ludności 20.327 chorych, czyli na 1000 mieszkańców 3·4 chorego. A ponieważ roczny przyrost ludności liczyć można przeciętnie w przybliżeniu na 85.000 głów, więc powinniśmy przybyć, z tytułu przyrostu, rocznie około 290 chorych. Licząc średni pobyt chorego razem z obłąkanymi na 32 dni, otrzymamy 9280 dni leczenia; a że dzień leczenia kosztuje przeciętnie 67 centów, otrzymamy rocznego wydatku o 6218 zł. więcej, co czyni w czwartym roku około 25.000 zł.
- f) Najważniejszą zaś przyczyną napływu chorych do szpitali jest coraz większe zubożenie ludności i ztąd rezultująca nędza w kraju.

Zubożenia tego dowodzą z roku na rok wzrastające zaległości podatków tak państwowych jak dodatków krajowych; dowodzi dalej wzmagająca się w progresyi przerażającej liczba sądowych licytacyi. I tak odbyło się, wedle dat naszego bióra statystycznego, w roku 1867. w 130 miejscowościach 164 licytacyi sądowych;

w r. 1868.	w	187 miejscowościach	271 licytacyj
„ 1873.	w	409	614 „
„ 1874.	w	633	1026 „
„ 1875.	w	740	1326 „
„ 1876.	w	885	1433 „
„ 1877.	w	1209	2139 „
„ 1878.	w	1347	2450 „

Zubożenia dowodzi nareszcie oprócz innych objawów, natłok szukających zatrudnienia, zarobku i wsparcia.

Nie dziw więc, że w społeczeństwie naszym, przeciążonem podatkami, zubożonem lichwą, pijaństwem, ryczałtowymi dymisjami urzędników i służb kolejowych, zarazą na bydło, loteryą i innymi piagami, przy braku wszelkiej organizacyi służby zdrowia w gminach wiejskich i przy braku dostatecznej liczby lekarzy, akuszerok i szpitalików gminnych po wsiach i miasteczkach, przybywa rokrocznie coraz więcej kandydatów do opieki publicznej w szpitalach.

Zaprzeczyć się nie da, że ustawa z roku 1875. znacznie ułatwiła ubogim wstęp do szpitali już tem samem, że gminy nie robią teraz trudności w wydawaniu świadectw ubóstwa i przynależności prawdziwie ubogim, co dawniej, kiedy połowę kosztów ponosiły, częstokroć z oburzającą srogością i nieludzką czyniły. Tem ułatwieniem głównie przyczyniła się ustawa z r. 1875. częściowo do powiększenia wydatków z funduszu krajowego na koszt leczenia. Resztę działy powyżej przytoczone przyezyny.

Stosunek, w jakim się do wspólnego rezultatu — mniej więcej — przyczyniły, wykazuje następujące zestawienie:

W roku 1874. zapłacił fundusz krajowy: a) całe koszta za obłąkanych i za położnice w kwocie 143.158 zł.; b) połowę kosztów leczenia innych chorych ubogich 187.654 złr. Gminy zaś zapłaciły na rachunek drugiej połowy 79.391 zł. — razem 267.045 zł.

W roku 1878. zapłacił fundusz krajowy: a) całe koszta za obłąkanych i za położnice 228.328 zł. i b) całe koszta za innych chorych ubogich 414.549 zł.

Na podniesienie kosztów za obłąkanych i za położnice wymienionych pod a) ustawa z roku 1875. wpływu wyrzec nie mogła, ponieważ tak przed ustawą jak po ustawie, koszta te z funduszu krajowego w całości pokrywane bywały, mimo to podniosły się one z 143.157 zł. do 228.328 zł. t. j. o 62·2 na sto.

Koszta leczenia innych chorych ubogich wymienione pod b) wzrosły z 267.045 zł. do kwoty 414.549 zł. t. j. o 147.504 zł., czyli o 64·4 od sta.

Na to wpłynęły:

Podniesienie taks kwotą	26.840 zł.
Umowy z szpitalikami dla dzieci w Krakowie i we Lwowie kwotą	11.160 „
Ustawa zezwalająca przyjmować żydów do szpitala we Lwowie kwotą	„
około	20.000 „
Przyrost ludności kwotą	25.000 „
Razem	83.000 zł.

Reszta 64.500 zł. przypada na karb pomnożenia łózek, na karb zubożenia kraju i w części na karb ustawy z r. 1875.

Ma jednak ta ustawa także dodatnie skutki. Ona bowiem

- umożliwiła ulepszenie stosunków zdrowotnych i ekonomicznych, wszystkich, a gdzie niegdzie dalsze istnienie niektórych szpitali;
- ona dała przytułek w chorobie rocznie o półosma tysiąca ubogim więcej i o tyle więcej rąk wraca rocznie pracy produkcyjnej. Według Alegatu VI. leczyło się w szpitalach naszych w roku 1874. osób 20.327, w roku zaś 1877. osób 28.075, zatem o 7.748 więcej. Dni ich leczenia w roku 1874. wynosiły 652.536, podczas kiedy w roku 1877. wynosiły 897.645, t. j. o 245.109 więcej; w roku 1878. było chorych 30.275, leczonych w 991.977 dniach;
- ona przyczyniła się w części do pomnożenia ludności, albowiem zmniejszyła śmiertelność w szpitalach o 0·7 od sta, t. j. teraz umiera w szpitalach pomimo powiększenia się liczby chorych, rocznie o 667 ludzi mniej niż przed ustawą. W roku 1874. umarło na 20.327 chorych

2249, t. j. na sto chorych umarło jedenastu, czyli co dziewiąty chory. W roku zaś 1877. na 28.075 chorych umarło 2.916, t. j. na stu 10·3, czyli tylko co dziesiąty chory;

d) ona wpłynęła także poniekąd na zmniejszenie śmiertelności w kraju. Wedle wyciągu ze „Statistische Jahrbücher“ (Alegat XIII.) w roku 1874. umarło w Galicyi 207.619 osób, t. j. 3·56 na sto, czyli co 28my człowiek. W roku zaś 1877. umarło tylko 192.226 ludzi, t. j. 3·15 na sto, czyli blisko co 32gi człowiek, pomimo, że rok 1874. należał pod względem zdrowia do bardzo korzystnych, nie panowała w nim bowiem żadna znaczniejsza epidemia, podczas kiedy w roku 1877. panowała nagminnie w niektórych okolicach naszego kraju błonica (difteritis) i pochłonęła przeszło 22.000 ofiar. Z tego porównania okazuje się, że w przeciągu trzech lat po ustawie naszej, umarło w Galicyi pomimo niekorzystniejszych warunków o 48.781 osób mniej niż przez trzy lata przed ustawą. Część zasługi tak pomyślnego rezultatu przypada bezsprzecznie na ową ustawę.

W Alegacie XIV. przedstawiamy obraz porównawczy, w jakim stosunku korzystali z dobrodziejstwa szpitali publicznych w Galicyi, przynależni do gmin miejskich, do gmin wiejskich i do obszarów dworskich, tak w trzechleciu przed ustawą z roku 1875, jak w trzechleciu po ustawie. Okazuje się z tego porównania, że w latach 1872, 1873 i 1874 było rocznie leczonych w przecięciu po 6872 z miast i miasteczek, po 8.706 ze wsi i po 33 z obszarów dworskich.

Po ustawie w latach 1875, 1876 i 1877 leczono przeciętnie po 8.457 z gmin miejskich, po 11.408 z gmin wiejskich i po 41 z obszarów dworskich, t. j. w pierwszym okresie dostarczały miasta i miasteczka 44.3%, wsie 55.5%, a obszary dworskie 0.2%; w drugim okresie dostarczały miasta i miasteczka 42.4%, wsie 57.4%, a obszary dworskie 0.2%; — czyli że teraz korzystają ze szpitali włościanie częściej niż dawniej i stosunkowo więcej niż mieszczanie. Obszary dworskie zaś jak dawniej tak teraz mało kiedy szpitali używają. Zjawisko to tłumaczą niektóre zarządy szpitali okolicznością, że wielu sług dworskich podaje się do protokołu szpitalnego za wyrobników dziennych, przynależnych do gminy swego urodzenia, bo obszar dworski wedle ustawy przynależności udzielać nie może, i tym sposobem bywają policzeni między przynależnych do gmin wiejskich, a koszta ich leczenia przechodzą na fundusz krajowy.

W Alegacie XV. przedstawiamy wykaz ubogich leczonych w roku 1877. wedle ich przynależności do powiatów, do miast Lwowa i Krakowa, do innych krajów koronnych Austrii i do obcych Państw. Wypływa z niego, że najwięcej chorych w owym roku dostarczyło miasto Kraków, bo aż 1555, po tem następują powiaty: Bocheński z liczbą 883, Wielicki z liczbą 762, Tarnowski z liczbą 677, Krakowski z liczbą 662, Jasielski z liczbą 563, Lwowski z liczbą 559, Przemyśki z liczbą 526 i Tarnopolski z liczbą 519. Najmniej chorych było z powiatów: Nisko 58, Tarnobrzeg 46 i Husiatyn 38. Reszta powiatów dostarczyła chorych od 66 do 492, miasto Lwów zaś tylko 113.

Porównawcze obliczenie kosztów szpitalnych z roku 1876. w stosunku do podatków państwowych bezpośrednich i do dodatków krajowych w Galicyi i w dziesięciu innych krajach koronnych, daje nam Alegat XVI. Przekonać się z niego można, że największe koszta na leczenie i na zakłady lecznicze ponosi Dolna Austrya, bo 1,667.992 zł., po tej następują Czechy z kwotą 994.946 zł., trzecie miejsce zajmuje Galicya z kwotą 539.773 zł.

W stosunku do ludności wypada na jednego mieszkańca najwięcej w Dolnej Austrii, bo 76·7 centa, najmniej — bo 5·3 ct. — w Bukowinie; w Galicyi wypada na głowę 8·8 centa i kraj nasz zajmuje dopiero dziewiąte miejsce z kolei.

W stosunku do bezpośrednich podatków państwowych opłaca najwięcej Styrya, bo 8·8 ct. od złotego austriackiego; najmniej Szląsk, bo 2·3 ct.; Galicya znajduje się w pośrodku na piątym miejscu z 5·2 centa od złotego.

Z dodatków krajowych płać na cele szpitalne Górna i Dolna Austria blisko połowę, Bukowina jedną trzecią, Salcburg, Styrya, Kraina i Galicya blisko czwartą część, Karyntya, Czechy i Szląsk piątą, a Morawa więcej niż szóstą część. Galicya zajmuje zatem pod tym względem pośrednie miejsce.

Według relacyj przedlitawskich Wydziałów krajowych, opłacają fundusze krajowe we wszystkich krajach koronnych Austrii całkowicie koszta leczenia ubogich na mocy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 6. marca 1855 l. 6382, z wyjątkiem Górnej Austrii i Tyrolu, gdzie na mocy ustaw krajowych obowiązane są gminy do zwrotu funduszowi krajowemu piątej części kosztów leczenia za swoich przynależnych. Pomimo to płaci Górna Austria z 47 ct. dodatku krajowego 20·9 centa na koszta leczenia, a mały Tyrol wydaje wedle wykazu c. k. statystycznej centralnej komisji w Wiedniu z dnia 9. kwietnia 1879 l. 1648 na ten sam cel 329.995 zł. rocznie. Zwrócić tu należy uwagę i na tę okoliczność, że w tych krajach nie istnieją tak jak u nas obszary dworskie, jako odrębne od gmin ciała polityczne. Większa posiadłość należy tam do związku gminy i zarówno z innymi członkami gminy ponosi wszelkie ciężary gminne, a więc i do owej piątej części kosztów leczenia ubogich się przyczynia.

W myśl tego przedstawienia i z uwagi, że ustawa z r. 1875. o ponoszeniu kosztów leczenia odpowiada celom humanitarnym, że ulepszyła szpitale i przyczyniła się do zmniejszenia śmiertelności tak w szpitalach jak w kraju; z uwagi, że oprócz tej ustawy są głównymi przyczynami wzrostu wydatków na koszta leczenia, ulepszenie i pomnożenie szpitali, inne uchwały sejmowe tudzież przyrost i zubożenie ludności; z uwagi, że Galicya nie opłaca jeszcze stosunkowo większych kosztów leczenia, niż inne kraje koronne, i że, z wyjątkiem Tyrolu i Górnej Austrii, wszystkie kraje koronne Przedlitawii ponoszą koszta leczenia w całości z funduszu krajowego; z uwagi, że dopóki w kraju naszym nie ma lekarzy, akuszerok i szpitalików w gminach wiejskich, byłoby niewłaściwem utrudniać ubogim wstęp do szpitali w chorobie; z uwagi nareszcie, że przełożenie z funduszu krajowego na gminy, choćby tylko części tego ciężaru który niedawno z nich zdjęto, nie jest wskazane, a mogłoby nawet okazać się szkodliwem;

Wydział krajowy uznaje za stosowne, nie przedkładać żadnych wniosków dążących do zmiany obowiązującej ustawy i wnosi:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 9. września 1879.

Marszałek krajowy

Ludwik hr., Wodzicki w. r.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Hoszard w. r.

Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 27. grudnia 1878 l. 53074,
wystosowanej do Prezydium c. k. Namiestnictwa w miejscu.

Wydział krajowy ma zaszczyt przesłać Świątnemu Prezydium c. k. Namiestnictwa w załączeniu odpis uchwał powziętych przez Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 18. października 1878 przy rozprawie nad rubr. III. wydatków preliminarza funduszków krajowych na rok 1879. „koszta leczenia ubogich chorych“ z prośbą o polecenie c. k. Starostwom:

a) ażeby pouczyły Zwierzchności gminne, jakim osobom mogą wydawać świadectwa ubóstwa w celu uwolnienia ich od ponoszenia kosztów leczenia, tudzież którzy krewni należą według ustawy cywilnej do krewnych w linii wstępnej i zstępnej, obowiązanych do ponoszenia kosztów leczenia;

b) ażeby przypomnieli Zwierzchnościom gminnym, że w razie spostrzeżenia, że wydane świadectwo jest niezgodne z prawdą, śledztwo przeciw nim zarządzone i według wyniku kara wymierzona zostanie;

c) ażeby na odezwę Zarządów szpitali i Wydziału krajowego ściąganie kosztów leczenia bezzwłocznie zarządzały. Przekonaliśmy się bowiem, że spóźnienia w tym względzie najczęściej ze stratą dla funduszu krajowego są połączone, albowiem majątki leczonych lub obowiązanych do zapłaty krewnych przechodzą w posiadanie osób trzecich, w skutek czego koszta później ściągnięte być nie mogą.

Jest rzeczą sprawdzoną, że na wezwanie nasze o ściąganie kosztów leczenia za obłąkanych po lat kilka od c. k. Starostw nie otrzymaliśmy odpowiedzi, a dopiero na liczne urgensa otrzymujemy nawet za takich leczonych świadectwa ubóstwa, którzy podczas pobytu w zakładzie albo sami, albo ich krewni w linii wstępnej i zstępnej majątek posiadali. Wskutek tego musimy koszta znaczne przyjmować na fundusz obłąkanych, które choć w części byłyby do kasy zakładu wpłynęły, gdyby ściąganie ich zaraz było nastąpiło.

O postanowieniu swem zechce nas Świątne Prezydium c. k. Namiestnictwa zawiadomić a zarazem udzielić nam wyciąg z załatwienia o ruchu ludności w Galicyi co do śmiertelności w kraju z lat 1875, 1876, 1877 w stosunku do lat 1872, 1873, 1874.

D. j. w.

O d p i s

okólnika c. k. Prezydium Namiestnictwa do l. 9809/pr. do
wszystkich c. k. Starostw, nadesłanego Wydziałowi krajowemu
do L. 1199/79.

Wydział krajowy uskarża się, że na wezwanie swe o ściąganie kosztów leczenia po kilka lat nie otrzymuje od Władz administracyjnych żadnej odpowiedzi, a dopiero na liczne przypomnienia przesyłane bywają Wydziałowi krajowemu świadectwa ubóstwa nawet za takich leczonych, którzy podczas pobytu w zakładzie albo sami, albo ich krewni w linii wstępnej lub zstępnej posiadali majątek.

Gdy zwłoka w ściąganiu kosztów leczenia połączona jest ze stratą dla funduszu krajowego, albowiem najczęściej majątki leczonych lub obowiązanych do zapłaty krewnych przechodzą na osoby trzecie, w skutek czego te koszta ściągane być nie mogą, przeto stanowczo wzywam Pana, abyś na odezwy Wydziału krajowego i zarządów szpitali bezzwłocznie zarządził, co z prawa wypada, w celu ściągnięcia wykazanych kosztów leczenia.

Za wszelką w tym względzie nieuzasadnioną zwłokę czynię Pana osobiście odpowiedzialnym. Do końca lutego b. r. chciej mi Pan przedłożyć wykaz zalegających w tamtejszym powiecie kosztów leczenia, podając szczegółowo przyczynę każdej zaległości i środki, których użyto w celu ich ściągnięcia.

Nadto polecam Panu, abyś pouczył Zwierzchności gminne, jakim osobom mogą wydawać świadectwa ubóstwa w celu uwolnienia ich od ponoszenia kosztów leczenia, tudzież którzy krewni należą wedle ustawy cywilnej do krewnych linii wstępnej i zstępnej i są obowiązani do ponoszenia kosztów leczenia. Wreszcie należy przypomnieć Zwierzchnościom gminnym, że w razie, gdyby wydane świadectwo nie było zgodnem z prawdą, śledztwo przeciw nim zarządzone i według wyniku kara wymierzona zostanie.

We Lwowie dnia 5. stycznia 1879.

W y k a z

spraw, w których dochodzono fałszywości wystawionych świadectw ubóstwa dla leczonych.

1. Protokolarne do L. W. 29.883/876 zestawione zeznanie włościan ze wsi Sołomki, że Michał Szych był naczelnik gminy różnych karygodnych dopuścił się nieprawości, a między temi fałszywe wydawał świadectwa ubóstwa dla leczonych z krzywdą gminy i funduszu krajowego, pobrawszy część kosztów leczenia za to dla siebie; udzielono według aktu L. W. 31.977/876 c. k. Starostwu we Lwowie celem sprawdzenia stanu majątkowego, urgowano tę sprawę do L. W. 4053 i 8.168/877, również wezwano do L. W. 9.670/877 Wydział powiatowy, czego wynikiem było, że według aktu L. W. 15.714/77 Wydział powiatowy odstąpił sprawę sprzeniewierzenia kwoty 70 złr. przez Michała Szycha na niekorzyść skarbu państwowego Władzy sądowej, a według aktów L. W. 19.011/877 i 12.005/878 wezwano c. k. Starostwo o ściąganie kosztów leczenia: 15 złr. 75 ct., 11 złr. 25 ct. i 16 złr. 65 ct. dotąd nie ściągniętych — z tego powodu urgowano 21/3 1879 do L. W. 11.523.

2. Wydział powiatowy w Podhajeach do L. W. 31.702/76 i 2.586/77 wezwany w sprawie świadectw lezonej familii Cajkowskich z Podhajec dotąd nie odpowiedział — przeto urgowano L. 11.521/79.

3. Prośbę ustną włościan z Głuchowic o udzielenie gminie imiennego wykazu osób leczonych celem sprawdzenia, czy jaki leczony płacić mogący nie zasłonił się świadectwem ubóstwa u poprzedniego wójta wyłudzonem, udzielono c. k. Starostwu we Lwowie według aktu L. W. 4.156/77 wraz z wykazem, na co nie otrzymaliśmy dalszego doniesienia, ani reklamacyi, urgowano. —

4. Podanie Reprezentacyi gminy Czajkowic o nadużyciach byłego wójta, osobiwie za wydawanie fałszywych świadectw ubóstwa dla leczonych, udzielono Wydziałowi powiatowemu w Rudkach według aktu L. W. 28.982/77 z wezwaniem dochodzenia; przeto urgowano do L. 11.524/79 i do L. W. 3.048/78.

5. Odezwe c. k. Starostwa w Żydaczowie L. W. 34.280/77, czy osoby ze Stulska leczone i które z osób miały świadectwa ubóstwa, udzielono temuż według aktu L. W. 36.577/77 przy dołączeniu wykazu, czego wynik wykazuje akt L. W. 9.632/78 sprawdzone leczonych ubóstwo.

6. Doniesienie z Lubienia L. W. 37.905/78, że naczelnik gminy Stefanowi Hornostaj fałszywe wydał świadectwo ubóstwa, udzielono według aktu L. W. 39.478/78 c. k. Starostwu w Gródku celem sprawdzenia — do L. 11.522/79, urgowano.

7. Doniesienie dyrektora zakładu obłąkanych w Kulparkowie L. W. 10.578/77, że ojciec lezonego tamże Arnolda Steinhausa w Jaśle, mimo wydanego dla niego świadectwa ubóstwa może koszta tegoż leczenia od 11. sierpnia 1876 począwszy zapłacić, udzielono po sprawdzeniu stanu majątkowego ojca Józefa Steinhausa wraz z wykazem kosztów leczenia według aktu L. W. 13.738/77 c. k. Namiestnictwu celem zapobieżenia dalszym nadużyciom, ściągania kosztów zaległych i zabezpieczenia dalszych, w skutek czego koszta leczenia Arnolda Steinhausa za czas od 11. sierpnia 1876 do 20. stycznia 1878 według aktu L. W. 59.483/78 ściągnięto, gdyż tylko jedna rata kwartalna pozostaje w zaległości.

8. Według aktów L. W. 5.052 i 8.114/79 skazano wójta w Jagielnicy Wojciecha Rudyka za fałszywe świadectwo dla popisowego Jędrzeja Majdry kosztem 31 złr. 38 ct. lezonego i za sprzeniewierzenie tej kwoty na 4 miesięczne więzienie, na której to podstawie zażądano 21/3 zwrotu tej kwoty.

O d p i s

rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 27. grudnia 1878. l. 53.074
wystosowanego do p. Dyrektorów szpitali i władz zarządzających
szpitalami w kraju.

W załączeniu udzielamy WPanu (Zwierzchności gminnej) odpis uchwał powziętych przez Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 18. października 1878 przy rozprawie nad rubryką III wydatków preliminarza funduszków krajowych na rok 1879. „koszta leczenia ubogich chorych“, z wezwaniem o polecenie Zarządowi szpitala:

a) ażeby świadectwa ubóstwa otrzymane od Zwierzchności gminnych jak najściślej badał, zanim je do rachunków załącza i w razie niekorzystnych spostrzeżeń, takowe nam do dalszego zarządzenia przedkładał;

b) ażeby koszta leczenia od korporacji, słuźbodawców, właścicieli fabryk, zawsze przez WPana (Zwierzchność gminną) żądał lub takowe nam wykazywał;

c) ażeby w osobnem sprawozdaniu nam wykazał, czyli obecnie istniejąca taksa szpitalna nie dała by się w jaki sposób obniżyć;

d) ażeby nam zdał sprawę, czyli i w jaki sposób wydatki szpitalne dały by się zmniejszyć;

e) ażeby w końcu wykazał nam, w jakiej mierze ustawa z r. 1874. uwalniająca gminy od kosztów leczenia za swych ubogich, wpłynęła na coroczne powiększenie się wydatków szpitalnych,— w jakiej mierze korzystali od roku 1874. z szpitala tamtejszego ubodzy pod względem ich przynależności do gmin miejskich, wiejskich i obszarów dworskich. — Rozumie się samo przez się, że wyjaśnienia te ma Zarząd szpitala przedłożyć nam za pośrednictwem WPana Dyrektora (Zwierzchności gminnej), gdyż WPan Dyrektor (Zwierzchność gm.) dołączy także swoje możliwe wnioski.

Wyjaśnienia te zresztą mają być sporządzone na podstawie ruchu chorych w latach 1875, 1876 i 1877 w stosunku do lat 1872, 1873 i 1874 i przedłożone najdalej do końca stycznia 1879.

D. j. w.

O d p i s

reskryptu Wydziału krajowego z dnia 25. czerwca 1878. l. 33838 wystosowanego do Zwierzchności gminnej w Drohobyczu.

Doszło do naszej wiadomości, że w Drohobyczu i Borysławiu, gdzie znajdują się znaczne kopalnie i fabryki nafty i wosku ziemnego, właściciele tych fabryk nieopłacają kosztów leczenia za swoich robotników leczonych w tamtejszym szpitalu powszechnym, utrzymując, że robotnicy zatrudnieni przy fabrykach są zwykłymi dziennymi zarobnikami.

W interesie funduszu krajowego oświadczamy Zwierzchności gminnej, że według dekretu kancelaryi nadwornej z 30. kwietnia 1840 l. 11757 wszystkich robotników choćby pracujących za dziennem wynagrodzeniem, skoro do prowadzenia fabryki są potrzebni, należy uważać za zostających w stosunku służbowym, a wtedy winni są właściciele fabryk opłacać za nich koszta leczenia za przeciąg czterech tygodni w myśl rozporządzenia ministeryalnego z d. 15. lipca 1871 l. 9787.

Rozporządzeniem ministeryalnym z 4. sierpnia 1872 l. 10.659 rozstrzygnięto ponownie, że robotnicy używani za dziennem wynagrodzeniem do robót przy przedsiębiorstwach, nie mogą być uważani jako zarobnicy, a specjalnem rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 16. kwietnia 1872 l. 1490 postanowiono wyraźnie, że robotnicy przy przedsiębiorstwach od kosztów leczenia uwolnionymi być nie mogą.

Z tych jasnych przepisów okazuje się najwyraźniej, że właściciele fabryk i wszelkich przedsiębiorstw, tudzież przedsiębiorcy kolei żelaznych obowiązani są za robotników swych używanych w fabrykach lub przy przedsiębiorstwach koszta leczenia za 4 tygodni opłacać.

Polecamy więc Zwierzchności gminnej, ażeby bezzwłocznie o tem zarząd szpitala zawiadomiła i poleciła, iżby w wywodzie szpitalnym zatrudnienie przyjętego robotnika wyraźnie określał n. p. robotnik dzienny, przy fabryce p. . . . lub przy przedsiębiorstwie p.

Na podstawie wyводу takiego należy zażądać ściągnięcia kosztów leczenia za czas do czterech tygodni od właściciela fabryki lub przedsiębiorcy. W razie jakichkolwiek bądź przeszkód winna Zwierzchność gminna przedłożyć wykaz kosztów leczenia c. k. Starostwu do ściągnięcia przymusowego ewentualnie do orzeczenia, co należy do kompetencji władz politycznych.

Koszta leczenia za takich robotników nie będą na przyszłość za czas 4 tygodniowy przyjmowane na fundusz krajowy i zostaną z rachunku wykreślone, skoro nie będzie dołączone prawomocne orzeczenie władzy politycznej, że słuźbodawca został od uiszczenia tych kosztów uwolnionym.

Niepotrzebujemy zresztą zwracać uwagi Zwierzchności gminnej na okoliczność, że korespondencye w podobnych sprawach winne być raźno przeprowadzane, w ewidencji utrzymywane i w krótkich przerwach, a w razie potrzeby — nawet za naszym pośrednictwem urgowane, doświadczenie bowiem uczy, że przedsiębiorcy często się zmieniają lub w razie ukończenia robót z miejsca się wydalają. Wtedy byłoby ściągnięcie należności albo trudne albo niemożliwe, a cierpiałyby na tem fundusze publiczne.

Dla ochrony tedy skarbu krajowego od strat byłby Wydział krajowy przymuszony, w razie nieprzestrzegania powyżej przytoczonych przepisów i zaniedbania w tym względzie obowiązku ze strony Zwierzchności gminnych lub zarządów szpitali, odmówić przyjęcia na fundusz krajowy zaraehowanych kosztów.

Wykaz porównawczy

ilości łóżek, ilości leczonych i dni leczenia, śmiertelności liczbowej i procentowej a nareszcie taksy leczenia
w szpitalach krajowych i prowincjonalnych w latach 1874 i 1877.

Liczba porz.	Nazwa szpitali	Ilość łóżek		Ilość leczonych		Ilość dni leczenia **)		Śmiertelność				T a k s a				Zwiększenie kosztów leczenia w skutek podwyższenia taksy
		1874	1877	1874	1877	1874	1877	Liczbowa		Procentowa		1874	Kiedy została podwyższona	O ile	1877	
								1874	1877	1874	1877					
1	Biała	63	81	463	633	15.487	20.687	65	77	14.0	9.9	50/30	1/VII 1875	10	60/30	2.068.70
2	Bochnia	55	55	535	754	14.421	19.112	109	110	20.3	12.8	50/30	1/V 1877	4	54/30	764.48
3	Brody	63	55	405	518	8.802	11.517	66	72	13.8	19.1	50/30	16/VI 1877	2	52/30	230.34
4	Brzeżany	60	60	324	422	10.508	12.157	32	44	9.8	9.0	50/25	15/VI 1875	10	60/25	1.215.70
5	Drohobycz	52	46	465	530	11.567	12.529	61	83	13.1	14.1	50/30	16/VI 1877	7	57/30	877.03
6	Jaśło	80	107	373	704	12.982	22.912	42	67	11.2	8.1	50/30	15/VIII 1875	10	60/30	2.291.20
7	Kołomyja	69	82	368	481	9.823	13.811	38	37	10.3	7.7	50/30	—	—	50/30	—
8	Podhajce	50	60	281	532	8.418	15.655	23	52	8.1	8.6	50/30	1/X 1874	10	60/30	1.565.50
9	Przemysł	71	160	1000	1142	22.261	30.202	94	112	9.4	8.5	50/30	1/XII 1874	10	60/30	3.020.20
10	Rzeszów	80	66	418	552	14.876	16.700	60	44	14.3	6.8	50/25	1/IV 1877	10	60/30	1.670. —
11	Sambor	45	45	407	501	10.042	9.524	33	68	8.1	11.1	50/25	1/VIII 1877	15	65/30	1.841.10
12	Sanok	35	60	306	465	7.848	12.887	28	30	9.1	5.6	60/30	—	—	60/30	—
13	Sącz nowy	70	76	489	472	9.837	13.437	59	57	12.0	11.4	55/30	1/III 1876	5	60/30	671.85
14	Śniatyn	24	24	180	187	3.733	3.686	12	9	6.7	4.7	45/25	1/X 1875	10	55/30	368.60
15	Stanisławów	125	131	1172	954	31.016	28.512	110	106	9.3	11.1	45/23	1/III 1876	10	55/30	2.851.20
16	Stryj	60	66	607	479	15.065	15.029	95	55	15.6	11.5	50/35	1/VIII 1874	10	60/35	1.502.90
17	Tarnopol	70	75	569	875	13.104	20.130	44	80	7.7	11.4	50/30	—	—	50/30	—
18	Tarnów	140	140	920	1281	28.325	42.323	153	163	16.6	12.7	50/30	1/I 1875	10	60/30	4.232.30
19	Wadowice	44	44	140	206	3.876	4.745	10	24	7.1	9.2	50/25	10/V 1876	10	60/30	474.50
20	Zaleszczyki	35	40	206	374	5.159	10.944	10	30	4.3	8.0	50/30	—	—	50/30	—
21	Złoczów	60	60	459	548	14.219	17.058	51	45	11.1	6.5	50/25	1/VII 1877	7	57/30	1.194.06
22	Żółkiew	22	40	222	363	6.291	10.883	20	37	9.0	7.4	50/30	—	—	50/30	—
	Razem	1373	1573	10.309	12.973	277.660	364.440	1215	1402	11.2	10.7	—	—	—	—	26.839.66
23	Kraków	422	465	3.620	5.821	109.723	140.708	399	769	11.0	13.2	75/98	—	—	—	—
24	Lwów	851	720	6.398	8.284	265.153 *)	195.888	635	645	9.9	7.7	90	—	—	—	—
25	Kulparków	—	684	—	997	—	196.609	—	100	—	10.0	90	—	—	—	—
	Ogółem	2646	3442	20.327	28.075	652.536	897.645	2249	2916	11.0	10.3	—	—	—	—	26.839.66

Alegat VI. do L. W. 3348/79.

Uwaga. W r. 1877. wzięto w rachunek dzieci chore, leczone kosztem kraju w szpitalu św. Zofii i św. Ludwika.
 *) Zmniejszona ilość dni leczenia w skutek przeniesienia obłąkanych do Kulparkowa.
 **) Ilość dni leczenia obrachowana bez względu czy koszta były zapłacone lub nie, lecz nie wchodzi tu leczeni w szpitalach wojskowych i zagranicznych.

Porównanie taks

za leczenie chorych w szpitalach publicznych we wszystkich krajach monarchii
austriackiej i w królestwie węgierskiem.

Liczba porz.	Prowincye	Ilość szpitali	Wysokość taksy						
			od 42 do 50 ct.	od 50 do 60 ct.	od 60 do 70 ct.	od 70 do 80 ct.	od 80 do 90 ct.	od 90 ct. do 1 zł.	od 1 zł. wyżej
			w szpitalach						
1	Austria niższa	24	—	2	6	8	5	2	1
2	Austria wyższa	4	—	1	—	2	1	—	—
3	Bukowina	3	—	2	1	—	—	—	—
4	Czechy	56	22	24	6	1	2	—	1
5	Dalmacya	4	—	—	1	1	1	1	—
6	Karyntya	4	—	—	4	—	—	—	—
7	Kraina	2	—	—	—	—	1	—	1
8	Kroacja i Sławonia	14	—	3	9	2	—	—	—
9	Morawia	9	1	1	2	1	2	—	2
10	Pobrzeże	1	—	—	1	—	—	—	—
11	Pogranicze wojskowe	17	1	4	12	—	—	—	—
12	Salcburg	1	—	—	—	—	1	—	—
13	Siedmiogród	14	7	5	2	—	—	—	—
14	Styrya	13	—	1	2	4	4	2	—
15	Szlązk	1	—	—	—	1	—	—	—
16	Tryest	5	—	—	2	—	3	—	—
17	Tyrol i Vorarlberg	28	2	6	17	1	1	—	1
18	Węgry	32	8	11	10	3	—	—	—
19	Galicya	26	4	18	1	1	2	—	—
		258	45	78	76	25	23	5	6

Wykaz porównawczy

wydatków w trzech zakładach krajowych w r. 1877 i 1878 według zamknięć rachunkowych.

	Nazwa zakładu	Lwów		Kraków		Kulparków		Lwów		Kraków		Kulparków			
		Ilość dni leczenia		193.453	209.358	133.821	156.842	159.105	163.973	Na dzień leczenia wypada					
		R o k		1877	1878	1877	1878	1877	1878	1877	1878	1877	1878	1877	1878
1	Żywienie chorych	64.919	60.216	53.415	63.917	67.886	61.895	33.56	28.76	39.91	40.75	42.67	37.75		
2	Bielizna	7.990	7.640	6.790	5.719	7.750	7.660	4.13	3.65	5.00	3.65	4.87	4.67		
3	Pranie	7.345	7.486	6.536	6.794	7.239	5.862	3.80	3.58	4.88	4.33	4.55	3.57		
4	Opał	6.120	5.788	4.893	4.115	5.036	3.573	3.16	2.76	3.65	2.62	3.17	2.18		
5	Oświetlenie	6.397	3.540	2.051	2.518	5.396	5.710	3.31	1.69	1.53	1.60	3.39	3.48		
6	Leki i apteka	4.668	8.882	5.968	7.702	927	—	2.41	4.24	4.46	4.91	0.58	—		
7	Koszta sanitarne i narzędzia	4.814	5.587	2.365	2.262	1.992	1.918	2.49	2.67	1.77	1.44	1.25	1.17		
8	Sprzęty	3.583	2.478	966	3.542	3.980	2.422	1.85	1.18	0.72	2.26	2.50	1.48		
9	Słoma i siano do sienników	388	641	730	816	441	651	0.20	0.31	0.55	0.52	0.28	0.40		
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy	1.683	1.465	1.200	1.200	950	2.051	0.87	0.70	0.90	0.76	0.60	1.25		
11	Utrzymanie koni	—	—	607	555	1.785	1.919	—	—	0.45	0.35	1.12	1.17		
12	Utrzymanie ogrodów	—	—	819	641	1.096	2.102	—	—	0.61	0.41	0.69	1.28		
13	Koszta pogrzebów	107	571	172	704	139	146	0.05	0.27	0.13	0.45	0.09	0.09		
14	Utrzymanie budynków	11.527	3.435	2.894	2.565	7.131	6.771	5.96	1.64	2.17	1.63	4.48	4.13		
15	Utrzymanie dyrektora, lekarzy i akuszerki	22.523	21.868	12.812	12.381	6.459	6.841	11.64	10.45	9.57	7.89	4.06	4.17		
16	Koszta zarządu	8.874	10.312	10.362	10.458	5.944	9.615	4.59	4.93	7.74	6.66	3.74	5.86		
17	Utrzymanie siostr oddziałowych	6.003	5.720	7.980	6.575	2.003	2.830	3.10	2.73	5.96	4.19	1.26	1.73		
18	Służba niższa przy chorych	17.350	17.323	9.143	10.067	22.145	22.588	8.97	8.27	6.83	6.42	13.92	13.78		
19	Czynsz	8.026	8.886	3.000	9.000	—	—	4.15	4.24	2.24	5.74	—	—		
20	Koszta kancelaryjne	1.456	993	709	866	754	991	0.75	0.47	0.53	0.56	0.47	0.60		
	R a z e m	183.773	172.831	133.412	152.397	149.053	145.545	94.99	82.54	99.60	97.14	93.69	88.76		
21	Do tego koszt utrzymania dzieci w szpitalikach	1.395	6.469	11.049	10.719	—	—								
22	" " koszt utrzymania obłąkanych w Żółkwi i Przemyślu	—	—	—	—	27.431	38.410								
23	" " nadwyżka dochodów zwrócona funduszowi krajowemu	—	—	5.692	—	—	—								
24	" " rozmaite wydatki	14.514	14.477	17.952	19.813	14.261	5.058								
	Ogólny wydatek	199.682	193.777	168.105	182.929	190.745	189.013								

Wykaz

wydatków z funduszu krajowego na koszta leczenia ubogich chorych.

R o k	Wydatki na koszta leczenia			Sporzebowany dodatek do podatków		U w a g a
	zł.	ct.	$\frac{1}{2}$	Liczac dochód z 1 centa	centów	
1866	288.541	68	—	59.010	4·9	<p>Wydatki na koszta leczenia są tu wykazane netto, t. j. po potrąceniu wszelkich zwrotów od gmin, od samopłacących, za sprawdzanie rachunków aptekarskich, zaliczek zwracanych przez szpitale itp. itp.</p> <p>Lwów dnia 14. Lipca 1879.</p>
1867	233.719	40	—	59.389	3·9	
1868	254.315	82	1	58.000	4·3	
1869	243.902	83	—	58.000	4·2	
1870	191.797	71	1	61.128	3·1	
1871	137.433	04	—	61.000	2·2	
1872	159.449	81	—	61.000	2·6	
1873	138.258	82	1	61.000	2·2	
1874	210.970	19	—	60.000	3·5	
1875	218.777	02	—	60.000	3·6	
1876	314.982	76	—	66.000	4·7	
1877	373.801	81	1	66.000	5·6	
1878	459.774	71	—	69.000	6·7	
Suma .	3,225.725	62	—	—	51·5	

Wykaz wydatków

z funduszu krajowego na dotacye dla zakładów krajowych (szpital powszechny we Lwowie; zakład dla obłąkanych na Kulparkowie; szpitale św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie; — Fundusz podrzutek w Lwowie).

Rok	Dotacya dla wszystkich zakładów			Po odtrąceniu						Pozostaje czysta dotacya dla szpitali			Spotrzebowany dodatek do podatków	
				dotacyi dla funduszu podrzutek			nadwyżek od zakładów dotowanych						licząc dochód z 1 centa	Centów
1866	159.886	28	1	77.942	05	—	—	—	—	81.944	23	1	59.010	1.4
1867	148.581	57	1	80.980	13	1	—	—	—	67.601	44	—	59.389	1.1
1868	157.849	96	1	76.917	46	1	—	—	—	80.932	50	—	58.000	1.4
1869	164.189	85	1	66.963	89	1	—	—	—	97.225	96	—	88.000	1.7
1870	145.068	63	—	62.993	92	—	—	—	—	82.074	71	—	61.128	1.3
1871	222.735	55	—	53.271	13	—	12.450	55	1	157.013	86	1	61.000	2.6
1872	246.375	40	—	50.313	51	—	—	—	—	196.061	89	—	61.000	3.2
1873	260.119	40	—	40.299	80	—	—	—	—	219.819	60	—	61.000	3.6
1874	169.740	62	1	40.201	48	1	—	—	—	129.539	14	—	60.000	2.2
1875	210.516	47	1	28.447	62	—	—	—	—	182.068	85	1	60.000	3.—
1876	273.094	02	—	21.813	27	—	26.490	34	1	224.790	40	1	66.000	3.4
1877	257.265	95	—	16.337	16	—	5.691	89	1	235.236	89	1	66.000	3.6
1878	231.584	11	1	11.400	34	—	—	—	—	220.183	77	1	69.000	3.2
Suma .	2,647.007	84	1	627.881	78	—	44.632	79	1	1,974.493	27	—	—	31.7

Lwów dnia 14. Lipca 1879.

Sumaryczne zestawienie

wydatków na koszta leczenia i na dotacje, tudzież spotrzebowanych dodatków do podatków.

R o k	W y d a t k i									Spotrzebowane dodatki na:			U w a g a
	Koszta leczenia			Dotacje			R a z e m			koszta leczenia	dota-cye	Razem	
	zł.	ct.	1/2	zł.	ct.	1/2	zł.	ct.	1/2				
1866	288.541	68	—	81.944	23	1	370.485	91	1	4·9	1·4	6·3	Cyfry wydatków z r. 1878 mogą jeszcze uleść zmianie (choć nieznaczej), albowiem rachunki nie są jeszcze formalnie zamknięte.
1867	233.719	40	—	67.601	44	—	301.320	84	—	3·9	1·1	5	
1868	254.315	82	1	80.932	50	—	335.248	32	1	4·3	1·4	5·7	
1869	243.902	83	—	97.225	96	—	341.128	79	—	4·2	1·7	5·9	
1870	191.797	71	1	82.074	71	—	273.872	42	1	3·1	1·3	4·4	
1871	137.433	04	—	157.013	86	1	294.446	90	1	2·2	2·6	4·8	
1872	159.449	81	—	196.061	89	—	355.511	70	—	2·6	3·2	5·8	
1873	138.258	82	1	219.819	60	—	358.078	42	1	2·2	3·6	5·8	
1874	210.970	19	—	129.539	14	—	340.509	33	—	3·5	2·2	5·7	
1875	218.777	02	—	182.068	85	1	400.845	87	1	3·6	3·	6·6	
1876	314.982	76	—	224.790	40	1	539.773	16	1	4·7	3·4	8·1	
1877	373.801	81	1	235.236	89	1	609.038	71	—	5·6	3·6	9·2	
1878	459.774	71	—	220.183	77	1	679.958	48	1	6·7	3·2	9·9	
Suma .	3,225.725	62	—	1,974.493	27	—	5,200.218	89	—				

Lwów dnia 14. Lipca 1879.

Obliczenia przeciętne.

Rok	Wydatki na									Dodatki na			Przeciętnie								
	koszta leczenia			dotacje			razem			koszta leczenia	dotacje	razem	Wydatki			Dodatki na					
	zł.	ct.	1/2	zł.	ct.	1/2	zł.	ct.	1/2				złoty	centy	centy	złoty	centy	centy	złoty	centy	centy
										centy			złoty			centy					
1866—1868	776.576	90	1	230.478	17	1	1,007.055	8	—	13.1	3.9	17.—	258.859	76.826	335.685	4.37	1.30	5.67			
1869—1874	1,081.812	41	—	881.735	16	1	1,963.547	57	1	17.8	14.6	32.4	180.302	146.956	327.258	2.97	2.43	5.40			
1875—1878	1,367.336	30	1	862.279	93	—	2,229.616	23	1	20.6	13.2	33.8	341.834	215.570	557.404	5.15	3.30	8.45			
Suma .	3,225.725	62	—	1,974.493	27	—	5,200.218	89	—	51.5	31.7	83.2	—	—	—	—	—	—			
przeciętnie od r. 1866 do 1878 t. j. z 13 ^{tu} lat												248.133	151.884	400.017	3.96	2.44	6.40				
Przeciętny dochód z 1 centa dodatku wynosi:																					
w trzech latach: 1866 — 1868 . 58.800 zł.																					
w sześciu „ 1869 — 1874 . 60.355 „																					
w czterech „ 1875 — 1878 . 65.250 „																					
<u>w trzynastu latach 61.502 zł.</u>																					

Lwów dnia 14. Lipca 1879.

Ludność Galicyi i śmiertelność

w dwóch trzecieciach: przed wydaniem ustawy o ponoszeniu kosztów leczenia ubogich przez kraj i po wydaniu tej ustawy, według „Statistische Jahrbücher“.

L a t a	Ludność Galicyi			u m a r ł o			Procent śmier- telności	U w a g i	
	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem			
1872	2,772.172	2,857.189	5,629.361	110.244	101.506	211.750	3.76	*) Cholera.	
1873	2,834.408	2,909.009	5,743.417	160.037	148.982	309.019	5.38*)		
1874	2,879.628	2,948.170	5,827.798	107.307	100.312	207.619	3.56		
Razem	8,486.208	8,714.368	17,200.576	377.588	350.800	728.388	12.70		
Przeciętnie	2,828.736	2,904.789	5,733.525	125.863	116.933	242.796	4.23		
1875	2,925.570	2,987.858	5,913.428	102.275	95.194	197.469	3.33	Różnica śmiertelności.	
1876	2,972.245	3,028.081	6,000.326	99.767	92.583	192.350	3.20		242.796 4.23
1877	3,019.664	3,068.845	6,088.509	100.178	92.048	192.226	3.15		— 194.015 3.23
Razem	8,917.479	9,084.784	18,002.263	302.220	279.825	582.045	9.68		<u>48.781</u> <u>1.00</u>
Przeciętnie	2,972.493	3,028.261	6,000.754	100.740	93.275	194.015	3.23		

Wykaz po leczonych ubogich w szpitalach

Liczba porz.	Nazwa szpitali	W roku 1872.				W roku 1873.				W roku 1874.			
		Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem	Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem	Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem
		miejskich	wiejskich			miejskich	wiejskich			miejskich	wiejskich		
1	Biała	98	107	—	205	82	102	—	184	116	114	—	230
2	Bochnia	101	229	—	330	121	270	—	391	112	246	—	358
3	Brody	192	191	—	383	173	244	—	417	179	193	—	372
4	Brzeżany	95	233	—	328	95	250	—	345	89	235	—	324
5	Drohobycz	104	181	—	285	96	220	—	316	163	202	—	365
6	Jaśło	75	323	11	409	68	258	7	333	60	308	5	373
7	Kołomyja	137	163	—	300	66	142	—	208	68	113	—	181
8	Kraków św. Łazarza .	1012	963	—	1.975	1080	998	—	2.078	1127	975	—	2.102
9	„ św. Ducha	206	211	—	417	313	272	—	585	302	263	—	565
10	Lwów	2175	693	4	2.872	2749	2131	—	4.880	2707	2100	1	4.808
11	Nowy Sącz	69	218	—	287	97	245	—	342	102	236	—	338
12	Podhajce	—	—	—	—	31	101	—	132	58	199	—	257
13	Przemysł	236	644	—	880	284	766	—	1.050	288	627	—	915
14	Rzeszów	161	376	7	544	181	376	6	563	112	302	4	418
15	Sambor	345	288	—	633	308	236	—	544	239	142	—	381
16	Sanok	35	327	5	367	22	330	4	356	20	257	6	283
17	Śniatyn	51	70	—	121	86	53	—	139	82	34	—	116
18	Stanisławów	321	613	—	934	395	589	—	984	420	646	—	1.066
19	Stryj	159	391	10	560	241	538	14	793	160	405	10	575
20	Tarnów	255	682	—	937	264	704	—	968	341	473	—	814
21	Tarnopol	151	271	—	422	199	220	—	419	139	240	—	379
22	Wadowice	36	111	—	147	45	142	—	187	34	106	—	140
23	Zaleszczyki	22	115	—	137	20	95	4	119	23	103	1	127
24	Złoczów	94	196	—	290	87	198	—	285	104	195	—	299
25	Żółkiew	101	107	—	208	119	116	—	235	118	104	—	222
	Razem	6231	7703	37	13.971	7222	9596	35	16.853	7163	8818	27	16.008

Z e s t a

W roku	Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem
	miejskich	wiejskich		
1872	6.231	7.703	37	13.971
1873	7.222	9.596	35	16.853
1874	7.163	8.818	27	16.008
Razem	20.616	26.117	99	46.832
Przeciętnie	6.872	8.706	33	15.611

równawczy

powszechnych w Galicyi.

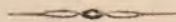
W roku 1875.				W roku 1876.				W roku 1877.				U w a g a Według L. W.
Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem	Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem	Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem	
mięjskich	wiejskich			mięjskich	wiejskich			mięjskich	wiejskich			
81	137	—	218	71	147	—	218	126	161	—	287	16.668 — 1879.
116	301	—	417	102	472	—	574	126	496	—	622	15.930 — "
169	212	—	381	196	200	—	396	226	263	—	489	15.937 — "
119	216	—	335	152	259	—	411	178	244	—	422	16.605 — "
123	221	—	344	121	181	—	302	150	304	—	454	16.806 — "
89	371	14	474	122	521	9	652	146	545	13	704	15.495 — "
100	115	—	215	112	135	—	247	135	165	—	300	20.370 — "
1272	1039	—	2.311	1408	1.441	—	2.849	1786	2.018	—	3.804	{ z oddz. chor. wewn. i zewn. " " " ginekol. " dzieci chorych.
263	311	—	574	263	373	—	636	365	430	—	795	
2843	2530	—	5.373	3464	2.464	—	5.928	3922	3.159	4	7.085	8.723 — 1879.
79	227	—	306	76	277	—	353	83	324	—	407	16.837 — "
95	259	—	354	139	309	—	448	139	352	—	491	3.680 — "
206	673	—	879	216	765	—	981	263	858	—	1.121	20.075 — "
150	304	8	462	181	329	12	522	182	361	9	552	10.814 — "
246	123	—	369	288	106	—	394	314	158	—	472	16.325 — "
12	286	3	301	35	345	7	387	68	298	9	375	16.187 — "
65	60	—	125	59	86	—	145	77	83	—	160	9.638 — "
409	566	—	975	313	462	—	775	340	519	—	859	3.680 — "
99	361	8	468	96	338	17	451	109	319	10	438	10.814 — "
287	593	—	880	262	641	—	903	364	802	—	1.166	20.167 — "
205	229	—	434	238	450	—	688	250	534	—	784	16.167 — "
42	129	—	171	47	140	—	187	44	164	—	208	3.680 — "
52	149	—	201	51	203	—	254	61	245	—	306	16.664 — "
99	214	—	313	127	223	—	350	169	337	—	506	19.195 — "
137	179	—	316	106	193	—	299	144	219	—	363	2.669 — "
7358	9805	33	17.196	8245	11.060	45	19.350	9767	13.358	45	23.170	

w i e n i e.

W roku	Z gmin		Z obszarów dworskich	Razem
	mięjskich	wiejskich		
1875	7.358	9.805	33	17.196
1876	8.245	11.060	45	19.350
1877	9.767	13.358	45	23.170
Razem	25.370	34.223	123	59.716
Przeciętnie	8.457	11.408	41	19.906

W y k a z

leczonych ubogich w roku 1877. w szpitalach powszechnych w Galicyi
zestawiony według powiatów, z miast Lwowa i Krakowa, z innych krajów korony
Austro - Węgier, tudzież obcych Państw.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatów, krajów koronnych Austro-Węgier, tudzież obcych Państw	Nazwa szpitali																				Razem					
		Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Drohobycz	Jasło	Kołomyja	Kraków		Lwów	Nowy Sącz	Podhajce czyli Staremiasto	Przemysł	Rzeszów	Sambor	Sanok	Śniatyn	Stanisławów	Stary	Tarnów		Tarnopol	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Żółkiew
									św. Łazarza	św. Ducha																	
1	Biała	218	5	—	1	—	1	—	57	21	11	—	—	2	—	1	2	—	—	—	5	—	15	—	1	—	340
2	Bóbrka	—	—	1	2	1	—	—	—	1	97	—	1	2	—	—	—	—	3	2	—	2	—	—	2	—	114
3	Bochnia	3	563	1	—	—	2	—	201	52	26	6	—	4	3	—	2	—	3	2	10	1	1	—	3	—	883
4	Bohorodczany	—	—	—	—	—	—	5	—	—	16	—	6	—	—	—	—	3	85	—	—	—	—	3	—	—	118
5	Borszczów	—	—	—	2	—	—	1	1	—	7	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	31	2	—	53
6	Brody	—	—	354	1	—	—	—	—	1	73	—	3	—	—	1	1	—	2	—	1	15	—	2	38	—	492
7	Brzesko	1	80	—	1	3	3	—	98	23	22	9	—	4	—	3	—	4	3	105	4	1	—	5	—	369	
8	Brzeżany	—	—	9	228	—	—	—	—	1	35	—	20	1	—	—	—	3	—	—	7	—	1	14	—	319	
9	Brzozów	—	—	—	5	6	3	—	25	1	25	—	2	42	8	4	61	1	2	1	6	4	—	5	2	203	
10	Buczacz	—	—	1	22	—	—	1	1	2	30	—	103	1	—	—	—	34	1	—	7	—	6	—	—	209	
11	Chrzanów	1	1	—	—	—	—	—	226	47	10	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	3	—	—	—	291	
12	Czortków	—	—	—	7	—	—	1	—	—	17	—	5	—	—	—	—	1	—	—	13	—	50	1	—	95	
13	Cieszanów	—	—	2	—	—	—	—	—	1	49	4	—	12	4	2	—	—	—	—	—	—	—	3	9	86	
14	Dobromil	—	—	3	1	6	—	1	4	1	37	1	—	176	—	6	12	—	1	2	1	1	—	1	1	257	
15	Dąbrowa	—	2	—	—	1	2	—	19	8	7	—	—	1	1	—	—	—	—	102	—	—	—	—	—	143	
16	Dolina	—	—	—	—	9	—	—	2	—	35	—	—	—	—	—	—	13	69	—	1	—	1	1	—	131	
17	Drohobycz	—	—	—	1	237	—	3	—	—	66	—	—	4	—	8	—	4	19	—	1	—	1	—	—	344	
18	Gródek	1	—	—	—	1	—	—	2	—	253	1	—	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	1	266	
19	Gorlice	1	—	—	—	1	62	—	20	2	10	7	—	6	—	—	—	—	—	36	—	—	—	1	—	146	
20	Grybów	2	—	—	—	1	2	—	10	3	7	48	—	—	2	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—	98	
21	Horodenka	—	—	—	1	—	—	53	—	—	12	—	4	—	—	—	—	8	—	—	—	—	6	—	—	86	
22	Husiatyn	—	—	1	3	—	—	—	—	—	10	—	1	—	—	—	1	—	—	—	17	—	3	1	1	38	
23	Jarosław	—	—	1	2	1	—	—	8	3	38	—	—	78	1	—	2	—	2	1	1	1	—	2	—	141	
24	Jaworów	—	—	1	—	—	—	—	1	1	152	—	—	7	1	1	—	—	—	—	1	—	4	2	—	171	
25	Jasło	1	2	1	1	3	425	—	19	9	17	3	2	12	8	2	1	—	3	1	49	3	—	—	1	563	
26	Kałuż	—	—	—	3	5	—	1	—	—	15	—	—	—	—	—	—	65	19	—	—	—	1	1	—	111	
27	Kamionka strum.	—	—	26	1	—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	17	6	—	142	
28	Kołomyja	—	—	2	—	1	—	257	3	—	27	—	—	—	—	1	—	3	5	1	—	—	2	1	—	303	
29	Kosów	—	—	2	1	—	—	57	—	—	6	—	—	—	—	—	3	3	—	—	1	—	1	—	—	74	
30	Krosno	—	—	1	4	—	112	—	12	3	15	6	2	22	8	3	7	1	—	3	11	5	2	7	—	224	
31	Kolbuszowa	—	1	—	1	1	—	—	7	2	32	—	5	5	59	—	2	—	3	3	3	2	—	2	1	129	
32	Kraków	—	—	—	—	—	—	562	80	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—	662	
33	Lwów	—	—	—	1	1	—	—	2	—	542	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—	559	
34	Lisko	—	—	—	—	16	—	—	4	—	23	—	—	61	2	8	102	—	3	2	—	1	—	2	—	224	
35	Limanowa	—	15	—	—	—	—	2	128	10	10	43	—	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	213	

36	Łańcut . . .	—	—	5	1	—	—	—	17	2	52	—
37	Mościska . . .	1	—	1	2	5	—	—	1	5	83	—
38	Mielec . . .	—	2	—	—	—	—	—	22	5	18	—
39	Myślenice . . .	—	—	—	—	—	—	1	223	39	13	—
40	Nadworna . . .	—	—	—	1	—	—	21	—	1	14	—
41	Nisko . . .	—	—	—	—	—	—	—	6	1	13	—
42	Nowy Sącz . . .	3	6	1	2	—	1	—	43	11	15	251
43	Nowy Targ . . .	—	3	—	—	—	1	—	15	12	10	22
44	Pilzno . . .	—	2	2	1	—	8	—	7	5	10	—
45	Podhajce . . .	—	—	1	16	1	—	—	—	—	17	—
46	Przemyśl . . .	1	1	3	—	5	—	—	9	1	46	—
47	Przemyślany . . .	—	—	2	29	—	—	1	—	—	45	—
48	Rohatyn . . .	—	—	2	51	—	—	3	—	—	48	—
49	Rawa . . .	—	—	—	1	—	—	—	1	—	83	—
50	Rudki . . .	—	—	1	—	4	—	—	—	—	110	—
51	Ropczyce . . .	—	—	—	—	—	9	—	17	6	7	—
52	Rzeszów . . .	1	1	5	4	5	7	—	16	14	49	1
53	Sambor . . .	—	—	—	1	52	—	1	4	1	74	—
54	Sanok . . .	—	—	1	2	8	4	—	11	—	52	—
55	Skałat . . .	—	—	—	1	—	—	2	—	—	19	—
56	Staremiasto . . .	—	—	—	—	18	—	2	—	—	34	—
57	Śniatyn . . .	—	—	—	—	—	—	9	—	—	20	—
58	Sokal . . .	—	—	5	—	2	—	—	1	—	32	—
59	Stanisławów . . .	—	3	1	—	—	1	1	3	5	27	—
60	Stryj . . .	—	—	1	1	15	—	—	2	—	27	—
61	Tarnów . . .	2	4	—	—	1	4	1	71	16	33	4
62	Tarnopol . . .	—	—	2	2	—	—	—	3	1	57	—
63	Tarnobrzeg . . .	—	—	—	—	—	—	—	4	1	16	—
64	Trembowła . . .	—	—	1	1	—	—	—	—	—	16	—
65	Turka . . .	—	—	—	1	22	—	—	3	—	15	—
66	Tłumacz . . .	—	—	—	—	1	—	4	1	—	26	—
67	Wieliczka . . .	1	46	1	—	1	2	1	546	121	23	2
68	Wadowice . . .	16	1	1	1	—	—	—	172	49	6	1
69	Zaleszczyki . . .	—	—	—	1	—	—	2	—	—	15	1
70	Zbaraż . . .	—	—	7	—	—	—	—	1	—	16	—
71	Złoczów . . .	—	—	31	7	—	1	—	5	—	96	—
72	Żółkiew . . .	—	—	2	2	—	—	1	2	—	98	—
73	Żydaczów . . .	—	—	1	2	7	—	2	3	—	57	—
74	Żywiec . . .	85	—	—	—	—	1	—	32	1	7	1
75	Miasto Lwów . . .	2	2	8	1	3	—	1	16	3	29	—
76	" Kraków . . .	4	2	3	—	—	1	—	1274	209	39	2

I. Razem 344 742 494 420 444 654 433 3943 795 3299 413

1	26	57	1	2	—	3	1	2	10	2	—	2	1	185
1	59	—	8	1	—	—	2	—	1	—	—	1	—	171
—	2	8	1	—	—	1	—	50	—	—	—	2	—	111
—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—	285
1	3	—	—	—	1	101	—	—	—	—	—	—	—	143
—	6	27	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3	—	58
—	1	1	—	1	—	—	1	15	—	2	—	—	—	354
—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	66
4	7	10	—	1	1	—	—	118	1	—	—	—	—	177
257	—	—	—	—	—	1	—	—	10	—	—	3	—	306
—	439	2	2	2	2	3	1	5	3	—	—	1	—	526
4	1	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	13	1	101
7	—	—	—	—	—	3	4	—	3	—	—	3	—	124
—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	59	149
—	2	—	35	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	155
5	—	48	3	3	—	—	3	19	4	—	—	—	—	124
2	21	248	—	1	1	5	7	9	8	—	—	6	4	415
1	9	—	298	—	—	13	5	—	—	—	—	7	2	468
5	41	7	7	204	—	3	2	4	2	—	1	2	—	356
1	1	—	1	—	—	—	—	—	53	—	2	1	—	81
6	21	—	39	2	—	2	3	—	—	—	—	—	—	127
—	1	—	—	141	1	—	—	—	—	—	1	—	—	173
—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	69
5	3	—	—	1	—	260	1	—	2	—	1	2	—	316
1	4	—	1	1	1	4	169	—	3	—	1	—	—	231
1	6	5	3	—	—	2	—	514	5	—	—	3	2	677
3	—	—	—	1	1	1	1	2	441	—	1	3	—	519
—	4	12	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	46
10	—	—	—	—	—	1	—	—	41	—	1	2	—	73
—	2	—	17	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	68
3	1	—	—	—	—	143	1	—	4	—	1	7	—	192
—	—	3	1	—	—	2	—	5	1	6	—	—	—	762
—	4	—	—	—	—	1	—	1	—	138	—	—	—	391
4	—	—	—	—	4	5	1	—	6	—	179	—	—	218
—	—	—	—	1	—	—	—	—	47	—	—	2	—	74
4	2	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	335	2	494
—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	4	230	343
3	1	—	3	—	—	5	40	—	4	—	—	1	—	129
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	152
—	3	4	5	2	—	9	2	3	8	—	2	5	5	113
—	2	4	—	—	—	1	1	12	1	—	—	—	—	1555

489 1122 534 469 416 166 828 381 1135 778 185 301 531 358 19674

Obliczenie kosztów szpitalnych

w stosunku do podatków i dodatków krajowych w Galicyi i dziesięciu innych prowincjach Państwa austriackiego
za rok 1876.

Nazwa kraju	Ilość mieszkańców	Opłacone		Ogólny koszt leczenia chorych i obłąkanych	Z ogólnego wy- datku na chorych wypada na je- dnego miesz- kańca	Procent z podatków państwowych przypadający na cele szpitalne	Jeden cent dodatku krajowego przynosi	Z dodatku opłaconego w ilości centów	Przy pada na pokrycie kosztów le- czenia i do- tacyi szpital- nych dodatku krajowego	Uwaga
		podatki państwowe bezpośrednie	dodatki krajowe							
		zł.								
Austria niższa	2,172.488	24,106.314	3,741.925	1,667.922	76.7	6.9	187.096	20	8.9	
„ wyższa	748.196	4,047.487	320.293	142.798	19.1	3.5	6.815	47	20.9	
Salzburg . .	154.584	772.896	261,030	63.331	40.9	8.2	5.438	48	11.6	
Styrya . . .	1,184.904	4,340.622	1,707.405	383.337	32.3	8.8	44.932	38	8.5	
Karyntya . .	339.035	1,197.419	403.804	70.928	20.9	5.9	8.412	48	8.4	
Kraina . . .	470.965	1,497.519	306.718	86.463	18.3	5.7	15.336	20	5.6	
Czechy . . .	5,399.028	26,121.690	4,834.637	994.946	18.4	3.8	185.948	26	5.3	
Morawa . . .	2,091.802	9,623.835	1,862.286	297.164	14.3	3.—	68.973	27	4.4	
Szląsk . . .	565.195	2,020.543	228.880	46.385	8.2	2.3	19.073	12	2.4	
Bukowina . .	553.949	958.568	91.835	29.372	5.3	3.—	6.122	15	4.8	
Suma	13,680.146	74,686.893	13,758.813	3,782.646	—	—	—	—	—	
Galicya . . .	6,088.509	10,201.143	2,244.000	539.773	8.8	5.2	66.000	34	8.1	w roku 1876.

Lwów dnia 16. lipca 1879.

